

Сьогодні  
13.10.2024

*Урок  
№24*



**Суфіксальний спосіб творення**

**Мета:** ознайомити зі змінами приголосних при творенні слів: іменників із суфіксом -ин(а) від прикметників на -ський, -цький; буквосполученням -чн- (-шн-), удосконалювати вміння утворювати нові слова вивченими способами; розвивати зв'язне мовлення (усне та письмове) та творчі здібності; обґрунтовувати важливість бережного ставлення до мови; формувати компетентність спілкуватися рідною мовою, соціальну, громадянську компетентності; виховувати повагу до рідної мови, до традицій своєї країни.

**Очікувані результати:** учень/учениця пояснює чергування приголосних при творенні слів правилами; правильно записує й вимовляє слова, пояснює їх правопис; самостійно утворює нові слова вивченими способами; дотримується правил при творенні слів; знаходить, пояснює й виправляє орфографічні помилки на вивчені правила; розуміє та відтворює зміст почутого повідомлення, толерантно реагує, використовуючи формули мовного етикету, етично висловлює власне ставлення до почутого в усній та письмовій формі.

**Уже дзвінок нам дав сигнал:  
Працювати час настав.  
Тож і ми часу не гаймо  
Роботу швидше починаймо.**



Сьогодні  
13.10.2024

Повідомлення теми уроку



❖ Сьогодні на уроці говоритимемо про зміни приголосних звуків під час творення слів. Навчимося самотійно та грамотно утворювати слова.

Сьогодні  
13.10.2024

## Перевірка домашнього завдання





Сьогодні  
13.10.2024

Визначте, які зі слів є твірними, які — похідними. Як утворилися похідні слова? Які фонетичні процеси відбуваються в процесі словотворення?



1. Прага — празький; Париж — паризький, Кавказ — кавказький. Чумак — чумацький, Дрогобич — дрогобицький, Вінниця — вінницький, Волноваха — волноваський, Сиваш — сиваський, Черкаси — черкаський.

2. Чумак — чумацтво, боягуз — боягузтво, птах — птаство. Кравець — кравецтво, убогий убозтво, товариш — товариство.

Сьогодні  
13.10.2024

Актуалізація опорних знань

За допомогою яких значущих частин  
можуть утворюватися нові слова?  
Наведіть приклади.

Які способи словотворення ви  
пам'ятаєте?

Утворіть прикметник від слова *Прага*  
за допомогою суфікса  
**-ЗЬК-.**



Сьогодні  
13.10.2024

Запишіть сьогоднішню дату



Класна робота





- Під час творення прикметників за допомогою суфікса -ськ (ий) та іменників за допомогою суфікса -ств (о) кінцеві приголосні твірної основи чергуються:  
 [г], [ж], [з'] + -ськ (ий), -ств (о) = -зьк (ий), -зтв (о).  
 [к], [ч], [ц'] + -ськ (ий), -ств (о) = -цьк (ий), -цтв (о)  
 [х], [ш], [с'] + -ськ (ий), -ств (о) = -ськ (ий), -ств (о).

Сьогодні  
13.10.2024

Утворіть прикметники від поданих іменників. Складіть словосполучення з похідними словами



Східниця, Бахмач, Буг, Гадяч, Рига, Кагарлик, Трускавець, Кривий Ріг, Кременчук, Золотоноша, чех, француз, латиш, узбек, німець, турок, гагауз, грек.

Східницький, бахмацький, бузький, гадяцький, ризький, кагарлицький, трускавецький, криворізький, кременчуцький, золотоноський, чеський, французький, латиський, узбецький, німецький, турецький, гагаузький, грецький.

Сьогодні  
13.10.2024

Замініть словосполучення «іменник + іменник» словосполученнями «іменник + прикметник», запишіть їх. Визначте спосіб творення прикметників. Поясніть особливості вимови й написання



Сік з яблука, вузол залізниці, промінь сонця, вулиці Парижа, поле пшениці, коктейль з молока, жовток з яйця, пляжі Туреччини, катакомби в Одесі, шлях чумаків, звичаї козаків.

Сьогодні  
13.10.2024

Перевір себе



Яблучний сік, залізничний вузол,  
сонячний промінь, паризькі вулиці,  
пшеничне поле, молочний коктейль,  
яєчний жовток, турецькі пляжі, одеські  
катакомби, чумацький шлях, козацькі  
звичаї.

Усі прикметники утворені суфіксальним  
способом.







# ЩОДЕННІ 5

## (Daily 5)





Сьогодні  
13.10.2024

Щоденні 5



Читання для  
себе



Читання для  
когось



Слухання



Робота із  
словами



Письмо для  
себе



Сьогодні  
13.10.2024

Розгляньте таблицю. Розкажіть про чергування приголосних у суфіксах. Користуючись таблицею, утворіть іменники від поданих прикметників і запишіть їх. Складіть речення з двома-трьома іменниками



### Чергування приголосних у суфіксах

-цьк (ий) + -ин- = -чч- (ин)	донецький — Донеччина, турецький — Туреччина, вінницький — Вінниччина, <b>але Галичина</b>
-ськ (ий), -ск- + -ин- = -щ- (ин)	харківський — Харківщина, віск — вощина
у присвійних прикметниках -ськ-, -ск- + -ин- = -сьч-, -ск	Ониська — Онисьчин, Васька — Васьчин, Параска — Парасчин-, <b>але Мелашка — Мелашин</b>
-к, -ц + -н = чн	безпека — безпечний, серце — сердечний

Сьогодні  
13.10.2024

Прочитайте речення. Випишіть слова, утворені суфіксальним способом.  
Поясніть написання виділених слів. Назвіть слова, у яких  
суфікси виражають суб'єктивну оцінку



1. Пішов рівний теплий дощик, що пах татарським зіллям. 2. Василь їхав до хутора Кресельці в лісництво на раду отаманів, його супроводжували ще брат Петро Чучупака, боровицький отаман Павло Солонько. 3. Це була Дося Апілат, грушківська молода козачка, яка воювала в холодноярському гайдамацькому полку ще з Василем Чучупакою. 4. Так собі міркувала Ганнуся, стоячи біля причілка хати, аж поки вгледіла на вершечку акації чорного ворона (В. Шкляр).

Сьогодні  
13.10.2024

Перевір себе



Дощик, татарським, лісництво,  
боровицький, грушківська, козачка,  
холодноярському, гайдамацькому,  
Ганнуся, вершечку.

Сьогодні  
13.10.2024



Уявіть, що ви організатор пісенного фестивалю. Вам необхідно запросити учасників з різних міст України (Київ, Житомир, Миколаїв, Чернігів). Продовжте перелік міст трьома-чотирма прикладами, утворіть від них іменники за допомогою суфікса -ин. Як ви назвете мешканців цих міст. Запишіть ці назви

Що ви знаєте про фестивалі, які проводять в Україні?  
У чому полягає основна мета їх?  
Знайдіть у відкритих джерелах інформацію про фестивалі й поділіться нею з однокласниками і однокласницями.



Сьогодні  
13.10.2024

Online завдання

Відскануй QR-код або  
натисни на коло!





Сьогодні  
13.10.2024

## Рефлексія. Вправа «Піраміда знань»



Сьогодні  
13.10.2024

## Пояснення домашнього завдання

Утворіть від поданих  
прикметників іменники із  
суфіксом –ин:  
хмельницький, німецький,  
львівський, полтавський,  
черкаський, угорський,  
словацький, козацький, одеський,  
турецький, херсонський,  
миколаївський, донецький.

